

Анатолій Мартинюк — доктор мистецтвознавства, доцент кафедри художніх дисциплін та методики викладання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», м. Переяслав, Україна.

Коло наукових інтересів: музична культура України XX—XXI століття, музично-виконавські школи, виконавська музикологія, історія та теорія музичних стилів, музична педагогіка.

e-mail: mart_ak@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2553-8598>

УДК 378.016:7.071-2(477.54)“198/202”(092)

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-3-104-110>

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПЕДАГОГІКА СЕРГІЯ ПРОКОПОВА В МИСТЕЦЬКО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ХАРКІВЩИНИ

У статті розглянуто диригентсько-хорову педагогіку сучасного хормейстера С. М. Прокопова в мистецько-освітньому просторі Харківщини. Проведено аналіз ролі світоглядного навантаження музичного мистецтва в історико-культурному контексті розвитку хорового жанру епохи. Аналіз сучасних наукових досліджень означеного феномену дає підстави до внесення до структури та змісту диригентсько-хорової педагогіки С. Прокопова значних змін, покликаних наповнити навчальний процес відповідними науковими підходами. Висвітлено певні завдання репетиційного процесу диригентсько-хорової педагогіки, її змістовного, структурного та методологічного рівнів майбутнього фахівця.

Ключові слова: диригентсько-хорова педагогіка; хорове мистецтво; методика С. М. Прокопова, управління хором, репетиційний процес.

Постановка проблеми. Сучасна мистецька освіта вимагає формування творчої особистості. У зв'язку з цим система вищої освіти сьогодні потребує підготовки професійного фахівця нової формації, що володіє широкою загальною й професійною культурою, багатим індивідуально-творчим потенціалом.

У державній Національній програмі „Освіта” окремих розділ присвячено педагогічним працівникам. У ній наголошується, що „педагогічні працівники мають стати основною рушійною силою відродження та створення якісно нової національної системи освіти. У зв'язку з цим, головна увага має бути зосереджена на підготовці нового покоління педагогічних працівників, підвищенні загальної культури, професійної кваліфікації та соціального статусу педагога до рівня, що відповідає його ролі у суспільстві” [1, с. 251].

Виняткове місце в духовному житті українського народу належить національній хоровій культурі. Її еволюція упродовж багатьох століть стала підґрунтям для виникнення в сучасному українському суспільстві яскравого культурного феномену — диригентсько-хорових шкіл. Культуротворча та виховна місія цих мистецьких та освітніх осередків у різних регіонах нашої країни полягає в утвердженні високих духовних цінностей та морально-естетичних ідеалів. Серед яскравої плеяди діячів національної хорової культури вирізняється неорди-

нарна постать Сергія Миколайовича Прокопова – професора, завідувача кафедри хорового диригування Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, заслуженого діяча мистецтв України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Диригентсько-хорова педагогіка виокремлена в працях К. Пігрова, М. Колесси, Б. Яворського, П. Ковалик, А. Козир, А. Лашенко та ін. Музично-виконавська естетика відомого диригента С. М. Прокопова отримала всебічне висвітлення в низці наукових досліджень педагогів, музикантів, диригентів, мистецтвознавців, таких як А. Авдієвський, Х. Бухі, Н. Михайлова, Г. Савельєва, Н. Червінська та ін. Незважаючи на доволі широкий спектр наукових праць у галузі мистецької діяльності відомого українського хорового диригента С. М. Прокопова питання диригентсько-хорової педагогіки залишаються актуальними.

Мета статті – висвітлення диригентсько-хорової педагогіки відомого українського хормейстера С. М. Прокопова в мистецько-освітньому просторі Харківщини.

Виклад основного матеріалу. У середині минулого століття спостерігається піднесення хорового руху. Надмірна політизація хорової культури, яка простежувалася на зламі 60–70-х років ХХ ст., спричинила низку негативних тенденцій і явищ. Відзначимо передусім недооцінку органами влади національної мистецької спадщини. Цей період позначений виникненням нових осередків хорового мистецтва у різних регіонах нашої країни. Творчі пошуки С. Прокопова віддзеркалюють процеси і тенденції, характерні для духовного життя суспільства останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст. [3]. У цей важкий період всебічно розкрилася мистецька обдарованість професора Сергія Прокопова.

Зважаючи на спогади відомого диригента, маємо підстави висловити думку про те, що Сергій Прокопов – непересічна особистість. Йому притаманні виняткове музичне обдарування, яскраві диригентські здібності, надзвичайної краси голос, відмінний музичний слух і пам'ять, прагнення до пізнання нового в царині мистецтва і гуманітаристики. С. Прокопова позначають вроджена інтелігентність і найкращі людські якості – любов до дітей, яскравий талант диригента й педагога, організацькі здібності, а також відданість своєму життєвому покликанню.

Приєднуємося до думки сучасної дослідниці Н. Михайлової: «Сергій Миколайович Прокопов – являє собою феномен універсального музиканта. Означити головний з багатьох напрямків його діяльності неможливо. Викладач, хоровий диригент, науковець, талановитий організатор та музично-громадський діяч – він належить до тих художників, хто ніколи не зупиняються на досягнутому» [6, с. 6–21]. Отже, у хоровому мистецтві С. Прокопова як знакової постаті сучасної національної диригентсько-хорової школи поєднуються вшанування найкращих українських художніх традицій з частиною європейської хорової культури.

Вагомим надбанням національної музично-виконавської хорової школи стала творча співпраця професора Сергія Прокопова з дитячим хоровим колективом «Весняні голоси» Харківського палацу дитячої і юнацької творчості. Педагогічна творча праця хормейстера з дитячим хором сприяла небувалому розквіту мистецтва цього художнього колективу. У результаті художнього керування С. Прокопова дитячим хоровим колективом «Весняні голоси» яскраво розкрилося мистецьке обдарування відомого диригента. З цього приводу дослідниця О. Бенч-Шокало зазначає: «У живому виконавському процесі загальнолюдські цінності виявляють себе через звуковий ідеал національної культури, який надає співу специфічності й неповторності. Не володіючи цим національним звуковим ідеалом, диригент неспроможний осягти глибину власної культури, а тим паче вивести її на світовий рівень» [2, с. 11].

Дитячий хоровий колектив «Весняні голоси» під керівництвом С. Прокопова вирізняється високою вокальною культурою. У мистецько-освітньому просторі нашої країни цей художній колектив утверджує найвищі еталони хорового співу, такі як надзвичайна рівність і політність звукової лінії, оптимальна гучність, дзвінкість, розмаїття тембрової палітри голосів. Виняткова ансамблева злагодженість виконання та єдина академічна манера

співу цього колективу віддзеркалює таку важливу рису художнього обдарування Сергія Прокопова, як його витончений вокальний слух і надзвичайна вокальна майстерність. Низку цінних положень містить стаття С. Прокопова «Шляхи розвитку музичних здібностей дітей в хорі «Весняні голоси» [10, с. 1–5]. У дослідженні автор наголошує на тому, що організація навчально-виховного процесу за структурою хорової студії передбачає розвиток музично-творчих здібностей дітей, вивчення музичної грамоти, оволодіння елементами вокально-хорової звучності, виконавську інтерпретація хорової музики різних стилів і жанрів, що є тими основними змістовими лініями, які визначають специфіку функціонування цього хорового колективу.

Саме виконавська інтерпретація хорової музики різних стилів і жанрів є основною змістовою лінією, яка визначає специфіку функціонування колективу [5]. Свою навчально-виховну та культуротворчу місію диригент убачає в тому, щоб «дати нове життя істинно національним, традиційним жанрам православної духовної музики, протиставити її дисгармонії сучасної дійсності» [8, с. 39]. Хорові концерти М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя, духовна композиція «Боже, Великий єдиний» М. Лисенка, «Вдячність Господу», «Ave Maria», «Зелений шум» М. Кармінського у виконанні дитячого хорового колективу вражають сучасників глибоким осмисленням і відтворенням образної сфери, жанрової своєрідності й музичної стилістики творів та поширюють мистецько-освітній світогляд колективу «Весняні голоси».

Музично-виконавський стиль дитячого хорового колективу «Весняні голоси» віддзеркалює в окремих своїх рисах елементи театралізації. Професор С. Прокопов висловлює думку про те, що «артистизм, зосередженість, художній смак ми розвиваємо, спираючись на систему швейцарського педагога Е. Жак-Далькроза, який прагнув до триєдності: звуку музики зі словом і рухом» [8, с. 19]. А вже введення музично-ритмічних вправ, на думку видатного педагога, полягає у глибшому розкритті емоційного змісту музики. Так, швейцарський диригент, професор Ханс Бюхі, присутній на репетиції дитячого хорового колективу, залишив такий відгук: «Ця репетиція дитячого хору справила на мене глибоке враження. Голоси дітей – чудові, вони правильно навчені. Сергій Прокопов тонко відчуває душу народної пісні. Цей обдарований музикант і педагог вчить дітей розуміти та цінити красу музики» [8].

На наш погляд, музично-виконавська та навчальна діяльність дитячого хору «Весняні голоси» під керівництвом С. Прокопова може розглядатися не лише як неповторне художнє явище на теренах Слобожанщини, а і як важливе джерело духовного розвитку учнівської та студентської молоді.

Визначальним є внесок С. М. Прокопова у розвиток музично-педагогічної освіти в Україні. Очолюючи протягом багатьох років кафедру хорового диригування ХІМ імені І. П. Котляревського, він проводить велику організаційну, навчальну, творчо-виконавську та наукову роботу. Висока музична освіченість і широкий гуманітарний світогляд дають йому можливість викладати на кафедрі майже всі навчальні дисципліни диригентсько-хорового профілю. Під науковим керівництвом С. М. Прокопова створено навчальну програму для закладів вищої освіти культури і мистецтв «Методика дитячого хорового виховання та освіти», в основу якої покладено методологічну, культурологічну та соціологічну концепції. Науково-методичні праці професора є в колективних монографіях, таких як «Кафедра хорового дирижування» (співавтор О. М. Коломієць), «Сузір'я майстрів: кафедра хорового диригування» (співавтор Н. А. Белік-Золотарьова), «Кафедра хорового диригування: синтез теорії та практики» (співавтор Н. А. Белік-Золотарьова), навчальних посібниках та програмах з методики дитячого хорового виховання і навчання.

Значним вектором музично-виконавської діяльності професора Сергія Прокопова є художнє керівництво студентським хором кафедри хорового диригування університету мистецтв імені І. П. Котляревського. Академік А. Авдієвський підкреслював у звучанні хору «наявність слов'янської розспівності, гнучкості та витонченої культури виконання» [11, с. 117].

Концертні програми студентського хорового колективу охоплюють твори доби Відродження, бароко, класицизму, романтизму, цикли концертів української духовної музики. Професор С. Прокопов наголошує на тому, що правильне розуміння і передача стилю виконуваної музики є однією з найважливіших проблем хорового виконавства. Виконавська інтерпретація цих хорових творів набуває системного характеру і позначена певними позиціями:

- глибоке розуміння і виразне звукове втілення вокально-інструментального стилю духовних композицій;
- тонкий психологізм у відтворенні змістової наповненості літературного тексту й звукового хорових творів;
- всебічне осягнення сюжетної лінії та музичної драматургії окремих частин і цілісної художньої концепції;
- гармонійне поєднання суб'єктивного і об'єктивного в розкритті емоційно-образної сфери;
- розмаїття темброво-динамічних барв із переважанням світлого звучання;
- ансамблева злагодженість між хором, оркестром та солістами [9, с. 22–37].

Репетиційний процес С. Прокопова передбачає фахові завдання, а саме: 1) осягнення глибокої змістової наповненості музичного твору; 2) досягнення дикційного ансамблю; виявлення спорідненості, а також відмінностей у музичному тематизмі хорового твору; 3) використання такого способу звуковидобування, який віддзеркалює історичний період вокально-інструментального хорового стилю композиторів; 4) нівелювання до певної міри тембрового розмаїття голосів та його наближення до оркестрового звучання; 5) набуття вміння раціонального використання можливостей голосового апарату у великих за обсягом хорових композиціях.

Останнім часом спостерігається позитивна динаміка зростання виконавської культури студентського хору ХНУМ імені І. П. Котляревського під керівництвом професора Сергія Прокопова. За участю студентського хорового колективу відбуваються всі важливі культурно-мистецькі події міста й університету. У цьому простежується спорідненість із традиціями хорової школи професора Ю. І. Кулика. Професор Сергій Прокопов висловлює думку про те, що концертна діяльність «є не тільки однією з форм виховання хорового диригента, але й засобом досягання більш високого художнього рівня хорового колективу» [3, с. 75].

На думку С. Прокопова, найкращою є така система диригентсько-хорової освіти, в основу якої покладено ідею виконавської інтерпретації хорової музики. Мистецько-освітній досвід С. Прокопова передбачає поетапність диригентсько-хорової педагогіки. На початковому етапі розглядаються питання мистецької педагогіки і диригентської техніки. Наголошується на тому, що диригентська техніка є найбільш складним і вагомим розділом навчального курсу. Відтворення диригентських рухів, а також схем спрямоване на формування художнього мислення студента. На молодших курсах перевага надається вивченню таких хорових творів, у яких гармонічна структура поєднується з розвиненим голосоведенням. Початковий етап уроку передбачає виконання допоміжних вправ, що здебільшого поєднуються з художніми завданнями [7, с. 9–12].

На другому етапі відбуваються розучування творів вокально-інструментального жанру та розширення палітри диригентських засобів. Виняткова увага приділяється точному відтворенню диригентських жестів, досягненню змістової наповненості хорового твору.

Диригентсько-хорову педагогіку професора Сергія Прокопова вирізняють такі ознаки: спрямованість на розвиток у студентів уміння перетворювати свої музичні уявлення та жести за допомогою пластичних рук і набуття досвіду дистанційного впливу на художній колектив через диригентські жести; досягнення скоординованих дій усіх частин диригентського апарату; поступове наповнення диригентських рухів

образними та змістовними елементами; комплексне осягнення образної сфери і музичної драматургії твору як підґрунтя для створення необхідної моделі його диригентського втілення. Погоджуємось із пропозиціями науковця О. Котляревської, що «основою індивідуального диригентського стилю є відмінності таких етапів інтерпретації, як формування первісного уявлення про твір, встановлення зовнішнього, внутрішнього та цілісного смислу твору, створення його образу» [4]. У диригентсько-хоровій педагогіці С. Прокопова є також аналіз роботи диригента з варіативним потенціалом музичного твору – динамікою, темпом, артикуляцією, фразуванням, агогікою.

Узагальнюючи викладене, можна визначити теоретико-методологічну базу, яку використовує С. М. Прокопов у навчальному процесі, у контексті феноменологічного, гуманістичного, особистісного та творчо-діяльнісного підходів:

- феноменологічний підхід у навчальному процесі диригентсько-хорової педагогіки ми розглядаємо через сприйняття та осмислення змісту музичного твору;
- гуманістичний підхід – як створення умов для формування в майбутньому фахівці цілісної особистості.
- особистісний підхід передбачає комплексну систему, спрямовану на розвиток музикальних здібностей та окреслює перспективу їх творчого зростання.
- творчо-діяльнісний підхід розглядаємо як методологічний базис, на якому будуються різні системи розвивального навчання, що ґрунтуються на конкретних технологіях, прийомах і особливостях, які спрямовують навчально-виховний процес на творче застосування знань, умінь і навичок на практиці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Загальним функціональним призначенням концепції диригентсько-хорової педагогіки С. Прокопова в мистецько-освітньому просторі Харківщини є: 1) синтезування окремих знань в єдину логічну систему; 2) пояснення суттєвих характеристик, міждисциплінарних зв'язків, закономірностей історико-педагогічного виникнення і розвитку досвіду; 3) представлення методології дослідження та практичного апарату для ефективного оперування досліджуваним явищем; 4) передбачення перспектив розвитку дослідження, розкриття особливостей та пов'язаних із ним чинників об'єктивної реальності. Таким чином, диригентсько-хорова педагогіка С. М. Прокопова у мистецько-освітньому просторі Харківщини базується на загальних закономірностях музично-педагогічної освіти, що відображають внутрішню сутність процесу формування вокально-хорових знань, навичок та вмінь і є запорукою успішної професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Перспективою подальшого розгортання досліджуваної проблеми є розроблення інноваційних методів і прийомів у диригентсько-хоровій педагогіці С. М. Прокопова.

Використані джерела

- [1] А. М. Алексюк, *Педагогіка вищої освіти в Україні. Історія. Теорія*: Підручник. Київ, Україна: Либідь, 1998.
- [2] О. Г. Бенч-Шокало, *Український хоровий спів: актуалізація звичаєвої традиції*: навч. посібник. Київ, Україна: Укр. світ, 2002.
- [3] *Зоряний час*: Нариси до 95-річчя утворення ХНУМ імені І.П. Котляревського, Г. І. Ганзбург, Ред.-упорядн. Харків, Україна: Видавництво ТОВ «С.А.М.», 2012.
- [4] О. І. Котляревська, «Варіативний потенціал музичного твору: культурологічний аспект інтерпретування», автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. Київ, Україна, 1996.
- [5] А. К. Мартинюк, «Диригентсько-хорова освіта в музичній культурі України другої половини ХХ століття», на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. Харківська держ. академія культури, Харків, Україна, 2001.
- [6] Н. Михайлова, «Сергій Прокопов: феномен творчої особистості», *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Когнітивне музикознавство*: зб. наук. ст. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І.П. Котляревського, Харків, Україна: ХНУМ імені І.П. Котляревського, с. 6-21, 2019.

- [7] С. М. Прокопов, «Робота над пластичністю жесту в класі хорового диригування» на *Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики: матер. III всеукр. наук.-практ. конф., 31 жовтня 2019 р.*, Харків: ТОВ «Планета – Принт», 2019, с. 9-12.
- [8] *Прокопов Сергей Николаевич. Биография и библиография выдающихся музыкантов*, Н.В. Червинская, Автор-составитель, Харків, Україна: «Видавництво Ліхтар», 2007.
- [9] С. Прокопов, «Твори Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя у виконанні студентського хору ХНУМ імені І.П. Котляревського», *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Зб. наук. ст. ХНУМ імені І.П. Котляревського [відп. проф. Л.В. Шаповалова]. Харків: ХНУМ імені І.П. Котляревського, Вип. 52, с. 22-37, 2019.
- [10] С. М. Прокопов, Шляхи розвитку музичних здібностей дітей у хорі «Весняні голоси», *Педагогічна майстерня*. Науково-метод. збірник, Харків. обл. палац дитячої та юнацької творчості, Харків, № 6, с. 1-5, 2005.
- [11] *Харківський державний університет мистецтв імені І.П. Котляревського Pro Domo Mea: Нариси. До 90-річчя з дня заснування Харківського державного університету мистецтв імені І.П. Котляревського*, Т.Б. Веркіна, Г.А. Абаджян, Г.Я. Ботунова та ін., Ред. Харків, Україна : ХНУМ імені І.П. Котляревського, 2007.

References

- [1] A. M. Aleksyuk, *Pedahohika vyshchoi osvity v Ukraini. Istoriia. Teoriia*: Pidruchnyk. Kyiv, Ukraina: Lybid, 1998. (in Ukrainian).
- [2] O. H. Bench-Shokalo, *Ukrainskyi khorovyi spiv: aktualizatsiia zvychaievoi tradytsii* : navch. posibnyk. Kyiv, Ukraina : Ukr. svit, 2002. (in Ukrainian).
- [3] *Zorianyi chas*: Narysy do 95-richchia utvorennia KhNUM imeni I.P. Kotliarevskoho, H. I. Hanzburh, Red.-uporiadn. Kharkiv, Ukraina: Vydavnytstvo TOV «S.A.M.», 2012. (in Ukrainian).
- [4] O.I. Kotliarevska, «Variatyvnyi potentsial muzychnoho tvoriv: kulturolohichniy aspekt interpretuvannya», avto-ref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. mystetstvovnav. Kyiv, Ukraina, 1996. (in Ukrainian).
- [5] A. K. Martyniuk, «Dyryhentsko-khorova osvita v muzychnii kulturi Ukrainy druhoi polovyny KhKh stolittia», na zdobuttia nauk. stupenia kand. mystetstvovnav. Kharkivska derzh. akademiia kultury, Kharkiv, Ukraina, 2001. (in Ukrainian).
- [6] N. Mykhailova, «Serhii Prokopov: fenomen tvorchoi osobystosti», *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity*. Kohnityvne muzykoznavstvo: zb. nauk. st. Kharkiv. nats. un-t mystetstv imeni I.P. Kotliarevskoho, Kharkiv, Ukraina: KhNUM imeni I.P. Kotliarevskoho, s. 6-21, 2019. (in Ukrainian).
- [7] S. M. Prokopov, «Robota nad plastychnistiu zhestu v klasi khorovoho dyryhuvannya» на *Dyryhentsko-khorova osvita: syntezy teorii ta praktyky*: mater. III vseukr. nauk.-prakt. konf., 31 zhovtnia 2019 r., Kharkiv: TOV «Planeta – Print», 2019, s. 9-12. (in Ukrainian).
- [8] *Prokopov Sergey Nikolayevich. Biografiya i bibliografiya vydavushchikhsya muzykantov*, N.V. Chervynskaia, Avtor-sostavitel, Kharkiv, Ukraina: «Vydavnytstvo Likhtar», 2007. (in Ukrainian).
- [9] S. Prokopov, «Tvary Y.S. Bakha ta H.F. Hendelia u vykonanni studentskoho khoru KhNUM imeni I.P. Kotliarevskoho», *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity*. Zb. nauk. st. KhNUM imeni I.P. Kotliarevskoho [vidp. prof. L.V. Shapovalova]. Kharkiv: KhNUM imeni I.P. Kotliarevskoho, Vyp. 52, s. 22-37, 2019. (in Ukrainian).
- [10] S. M. Prokopov, Shliakhy rozvytku muzychnykh zdibnostei ditei u khori «Vesniani holosy», *Pedahohichna maisternia*. Naukovo-metod. zbirnyk, Kharkiv. obl. palats dytiachoi ta yunatskoi tvorchoi, Kharkiv, № 6, s. 1-5, 2005. (in Ukrainian).
- [11] *Kharkivskiy derzhavnyi universytet mystetstv imeni I.P. Kotliarevskoho Pro Domo Mea*: Narysy. Do 90-richchia z dnia zasnuvannya Kharkivskoho derzhavnogo universytetu mystetstv imeni I.P. Kotliarevskoho, T.B. Vierkina, H.A. Abadzian, H.Ya. Botunova ta in., Red. Kharkiv, Ukraina : KhNUM imeni I.P. Kotliarevskoho, 2007. (in Ukrainian).

Анатолій Мартинюк, доктор искусствоведения, доцент кафедры художественных дисциплин и методики преподавания ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет им. Григория Сковороды», г. Переяслав, Украина.

ДИРИЖЕРСКО-ХОРОВАЯ ПЕДАГОГИКА СЕРГЕЯ ПРОКОПОВА В ХУДОЖЕСТВЕННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ ХАРЬКОВЩИНЫ

В статье рассмотрена дирижерско-хоровая педагогика современного хормейстера С. Н. Прокопова в художественно-образовательном пространстве Харьковщины. Проведен анализ роли мировоззренческой нагрузки музыкального искусства в историко-культурном контексте развития хорового жанра эпохи. Анализ современных научных исследований указанного феномена дает основания для внесения в структуру и содержание дирижерско-хоровой педагогики С. Прокопова значительных изменений, призванных наполнить учебный процесс соответствующими научными подходами. Освещены определенные задачи репетиционного процесса дирижерско-хоровой педагогики, ее содержательного, структурного и методологического уровней будущего специалиста.

Ключевые слова: дирижерско-хоровая педагогика; хоровое искусство; С. Н. Прокопов.

Anatolii Martyniuk, Doctor of Art Criticism, Associate Professor of the Department of Artistic Disciplines and Methods of Teaching of SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University», Pereiaslav, Ukraine.

SERHII PROKOPOV'S CONDUCTING AND CHORAL PEDAGOGY IN THE ARTISTIC AND EDUCATIONAL SPACE OF KHARKIV REGION

It is considered in the article the conducting and choral pedagogy of the modern choirmaster S. Prokopov in the artistic and educational space of Kharkiv region. The role of the ideological load of musical art in the historical and cultural context of the development of the choral genre of the epoch is analyzed. It is outlined that at the present stage of development of music-pedagogical education conducting and choral art: firstly, directs the formation of the high level of professionalism of a future specialist, development of his or her personality and spiritual culture, and secondly, provides the best highly artistic examples of choral art of different times and genres.

Analysis of the modern scientific researches of the phenomenon gives grounds for making significant changes in the structure and content of S. Prokopov's conducting and choral pedagogy, designed to fill the educational process in the context of phenomenological, humanistic, personal and creative approaches. Certain tasks of the rehearsal process of conducting and choral pedagogy, its content, structural and methodological levels of the future specialist are highlighted.

The main pedagogical stages of work used by the teacher-choirmaster S. Prokopov in the educational process in the discipline "Choral Conducting" in the pedagogical views formation are outlined. It is determined that the famous choral conductor has a special conductor's gesture, which ensures the quality of the study of choral work, develops musical taste, interest in the studied, worldview, and the most importantly – cultivates a sense of beauty, makes well-developed future professionals of our society.

It is pointed out that Serhii Prokopov's conducting and choral pedagogy includes the following main areas: history of choral culture and conducting and choral education, musical regionalism, conceptual principles of teaching art disciplines, methods of children's music education, evolution of musical styles, performing interpretation of choral music.

It is proved that S. Prokopov's conducting and choral pedagogy in the artistic and educational space of Kharkiv region has not lost its relevance and is based on the general laws of music and pedagogical education, that reflect the inner essence of the process of vocal and choral knowledge, skills and abilities and is the key to successful professional training of future music teachers.

Keywords: conducting and choral pedagogy; choral art; S. M. Prokopov.